

SANAT
FELSEFESİ

VARLIK
FELSEFESİ

BİLGİ
FELSEFESİ

FELSEFENİN
TEMEL
KONULARI
VE
PROBLEMLERİ

BİLİM
FELSEFESİ

SİYASET
FELSEFESİ

DİN
FELSEFESİ

AHLAK
FELSEFESİ

İnsan; ne olduğunu, nasıl olduğunu, nereden gelip nereye gittiğini, yer küreyi, güneşi, yıldızları ve evreni hep merak etmiştir.

İnsanın kendini, dünyayı ve evreni anlama ve açıklama çabası yani varlığa ve varoluş yönelik soruları varlık felsefesini ortaya çıkarmıştır.

Tarihsel olarak baktığımızda varlığa yönelik çeşitli görüşler ortaya çıkmıştır.

1. Varlığın Ana Maddesi Nedir?
2. Varlık Var mıdır? Yok mudur?
3. Ne tür varlıkları bilebiliriz
4. Varlık değişmekte midir? Durağan mıdır?
5. Var olmak nedir, varoluşumuzun amacı nedir? Gibi sorular ortaya çıkmıştır. Bu soru ve sorunlara geçmeden önce varlığı tanımlamaya başlayalım.

VARLIK NEDİR?

Somut veya soyut olarak varolan her şeydir.
(Ağaç, insan, taş, erdem, güzellik, sayılar)

Masa
Kelebek
Bilgisayar
Dağ

Kaf Dağı
Adalet
Pi sayısı
Trafik Canavarı

Zihnimizden bağımsız olarak dış dünyada bulunan ve değişebilen varlıklardır. Uzay ve zamanda yer kaplarlar.

Zihnimize bağlı olan, duyularla algılamayan, gerçekliği bulunmayan varlıklardır. Uzay ve zamanda yer kaplamazlar.

GERÇEK VARLIK

DÜŞÜNSEL VARLIK

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

VARLIK FELSEFESİ

Varlığın nedenlerini ve ilk ilkelerini araştırır.

Varlığın ne olduğunu, yapısını ve ilkelerini konu edinen felsefe dalıdır.

ARAŞTIRAN

SORGULAYAN

ELEŞTİREN

MERAK
EDEN

DÜŞÜNEN

VARLIK
FELSEFESİ

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

Arkhe: Evrenin oluřumundaki ilk ana madde.

Öz: Bir nesne'nin kendisini o yapan özellik.

İlinti: Birçok türde ortak bulunan nitelik.

Töz: varoluğu için başka bir Őeye ihtiyaçı olmayan Şey.

Cevher: Bir cismin, dış görünümü ne olursa olsun özelliklerini hiçbir zaman yitirmeyen kalıcı, sürekli olan bölümü.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

ÇIKMIŞ SORULAR

MSÜ-2020

?

?

SORU

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşamaz?

PARÇA

Parçada-Öz-töz-nelik kavramları tartışılmış

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

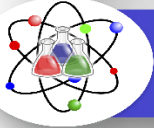
BİLİM VE FELSEFE AÇISINDAN VARLIK

1 BİLİME GÖRE VARLIK

A
Tartışmasız
olarak
vardır.

B
Varlığı neden
sonuç ilişkisi
içinde inceler.

C
Varlığı
parçalayarak
açıklar.

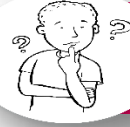
D
Varlığı deney
ve gözlemlerle
inceler.

E
Sadece gerçek
varlıkları konu
edinir.

2 FELSEFEYE GÖRE VARLIK

A
Varlığın var olup
olmadığı konusunda
kesin bir yargıda
bulunmaz.

B
Varlığın ilk
nedenini bulmaya
çalışır.

C
Varlığı bütün
olarak açıklar.

D
Varlığı akıl
yoluyla inceler.

E
Hem gerçek hem
de ideal varlıkları
konu edinir.

FELSEFE

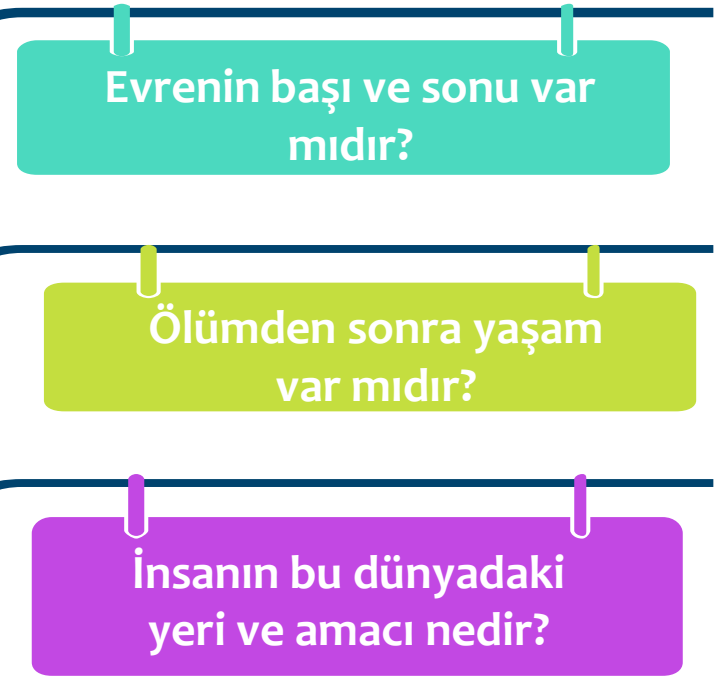
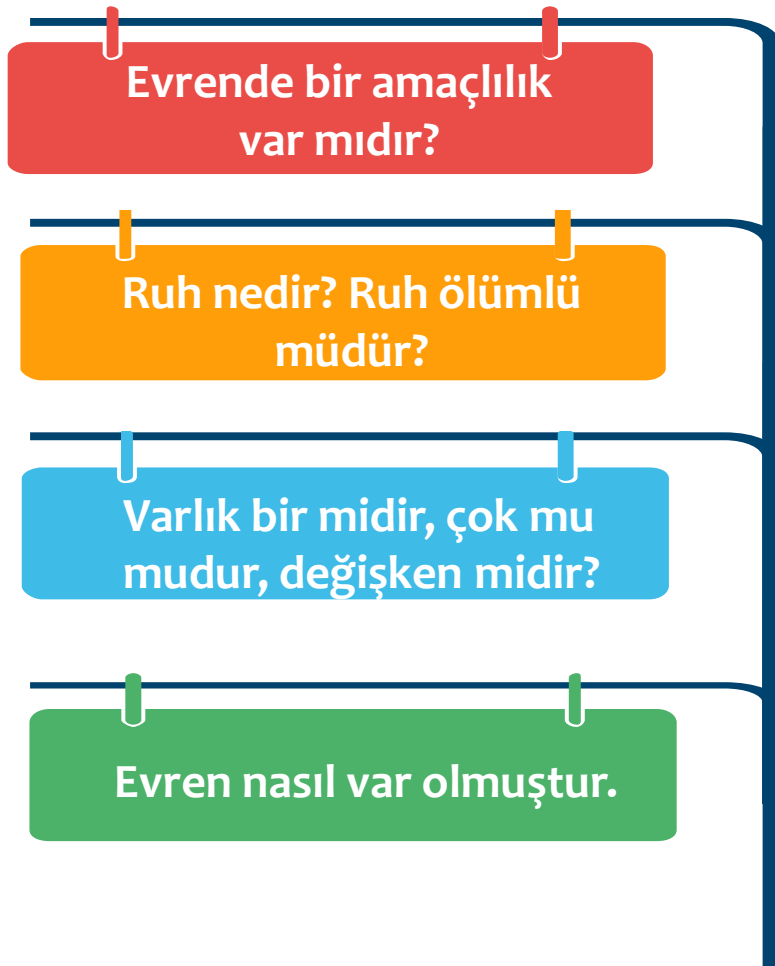
TYT-AYT KAMPI

METAFİZİK NEDİR?

Metafizik fizik ötesi anlamına gelir. bilimlerin ele almadıkları konuları ele alan daha çok çözülememiş problemleri ele alan tüm varolanların ilk sebeplerini ve ardındaki asıl gerçekliği araştıran alandır.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

METAFİZİĞİN VARLIKLA İLGİLİ TEMEL SORULARI

***METAFİZİK
VE
ONTOLOJİ
KAVRAMLARI***

AYNI MIDİR?

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

METAFİZİK VE ONTOLOJİ İLİŞKİSİ

Ontoloji ve Metafizik ayrımı Rodoslu Andronikos'un, Aristoteles'in eserlerini sıraya koyarken, doğa ile ilgili konuları içeren eserine 'Fizik' 'Fizik'ten sonra tasnif ettiği eserlere de 'Fizikötesi' anlamına gelen 'Metafizik' adını vermesiyle başladığını söyleyebiliriz.

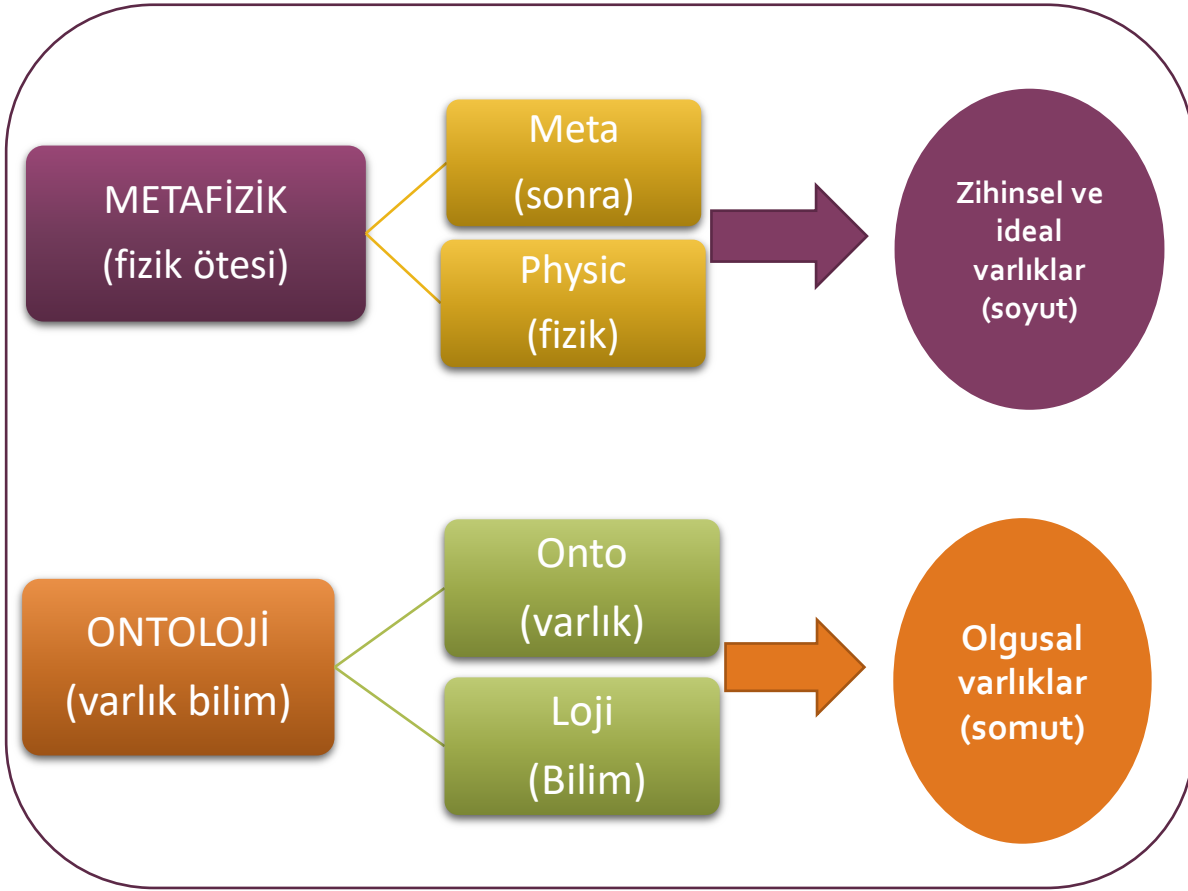
Ontolojide metafizik de varlığı inceler ve çoğu zaman bu iki terim eş anlamlı kullanılır. Ancak metafiziğin alanı ontolojiden daha kapsamlıdır. Metafizik hem fiziksel evreni hemde ötesini konu alır. Ontoloji ise kendini sadece varolanla sınırlar.

Günümüzde ontolojiyi olgusal varlıklarla, metafiziği ise zihinsel, ideal varlıklarla ilgili bir disiplin olarak görme eğilimi vardır. Varlık felsefesi ise var olanları açıklamaya çalışan ontoloji olarak nitelendirildiği gibi var olanın ardındaki gerçeği anlamaya çalışan metafizik olarak da nitelendirilmektedir.

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

VARLIK FELSEFESİ

VARLIĞIN

**VAROLUP
OLMADIĞI**

SORUNLU

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

Nefes alan, duyumsayan, iletişim kuran, düşünen ve hisseden bir varlık olarak insanın, kendisini de içine alan gerçekliğin varlığından şüphe duyarak bu varlığı sorgulama ihtiyacı duyması, garipsenecek bir durum değildir.

Gerçekten de bütün bu var olanların kaynağı nedir. Yada bütün bu var olanlar gerçek midir? İşte bu sorular felsefe tarihinde karşımıza iki büyük akımı ortaya çıkarmıştır.

Bir tarafta varlığın var olduğunu reddeden nihilistler diğer tarafta ise varlığın var olduğunu savunan realistler. Bu yaklaşımlara daha yakından bakalım.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

VARLIĞIN
VAROLUP OLMADIĞI
PROBLEMİ

NIHİLİZM
VARLIK YOKTUR

REALİZM
VARLIK VARDIR

NIHİLİZM

TAOİZM

OLUŞÇULUK

İDEALİZM

MATERYALİZM

DÜALİZM

FENOMENOLOJİ

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

VARLIĞIN VAROLUP OLMADIĞI PROBLEMİ

VARLIK YOKTUR

NİHİLİZM

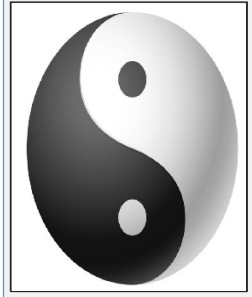

*Varlığın var olmadığını savunan felsefi görüştür.

*Hiçbir şeyin varolmadığını, hiçbir şeyin bilinmeyeceğini savunur.

- ◆ Nihilizm latince hiç anlamına gelen nihil sözcüğünden türemiştir.
- ◆ Metafizik, ahlaki güç ve kuvvetleri yok sayan, mevcut olan güçlere, değerlere ve düzene karşı çıkan, hiçbir iradeye boyun eğmeyen görüşlerin ortak adıdır.
- ◆ Hiçbir değer ilke ve kural tanımayan görüştür.
- ◆ En önemli temsilcileri: Gorgias ve Nietzsche'dir.

TAOİZM

*Evrendeki her şeyin bir yanılsama, aldanma olduğunu savunan, varlığı yokluğa indirgeyen bir görüştür.

- ◆ Taoculuğa göre aldatıcı dünya varlıktan yoksundur.
- ◆ Temsilcisi Lao-Tse'dir.
- ◆ Ona göre tek gerçek, taodur. Tao'nun görüntüsü, maddesi yoktur. tao bilinemez kavranamaz.
- ◆ Tüm bu özellikler onu hiçliğe götürür. Kısacası tao yokluktur.

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

Lao Tse

- ❑ Lao Tse her şeyin temelinde tao'yu görür. Tao nedir? Tao, tüm var olanların sebebi ve yaratıcısıdır. Fakat Tao algılanamaz, açıklanamaz.
- ❑ Tao'da iyi ve kötü, yokluk ve varlık birdir. O, sonlu ve sonsuzdur. Tao zıtlıkların birliğidir. değişim döngüseldir.
- ❑ Gerçek tüm çeşitliğine karşılık bir «tao» dur. Tao evrenin düzenidir, taonun görüntüsü ve biçimi yoktur.
- ❑ Tao herşeyin kendisinden çıktığı ve ona geri döndüğü bir cevherdir. Yani değişmeyi mümkün kılan ama değişmeyendir.
- ❑ Ona göre aldatıcı dünya varlıktan yoksundur.

VARLIK VARDIR (VARLIGIN NE OLDUGU PROBLEMİ)

**VARLIK
OLUŞTUR.**

**VARLIK
İDEADIR.**

**VARLIK
MADDEDİR.**

4 **VARLIK
HEM MADDE
HEM DÜŞÜNCE DİR.**

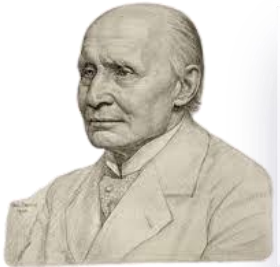
5 **VARLIK
FENOMENDİR.**

Heraklitos

OLUŞÇULUK

A.N.Whitehead

• Varlık durgun(statik) değildir.

• Varlık Sürekli değişim ve oluş halindedir.

Her şey değişir.
Değişmeden duran hiçbir şey yoktur.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

İDEALİZM

İdea düşünce ve fikir anlamına gelmektedir.

Varolan her şeyi düşünceye bağlayan varlığın insan zihninden bağımlı olduğunu savunan yaklaşımdır.

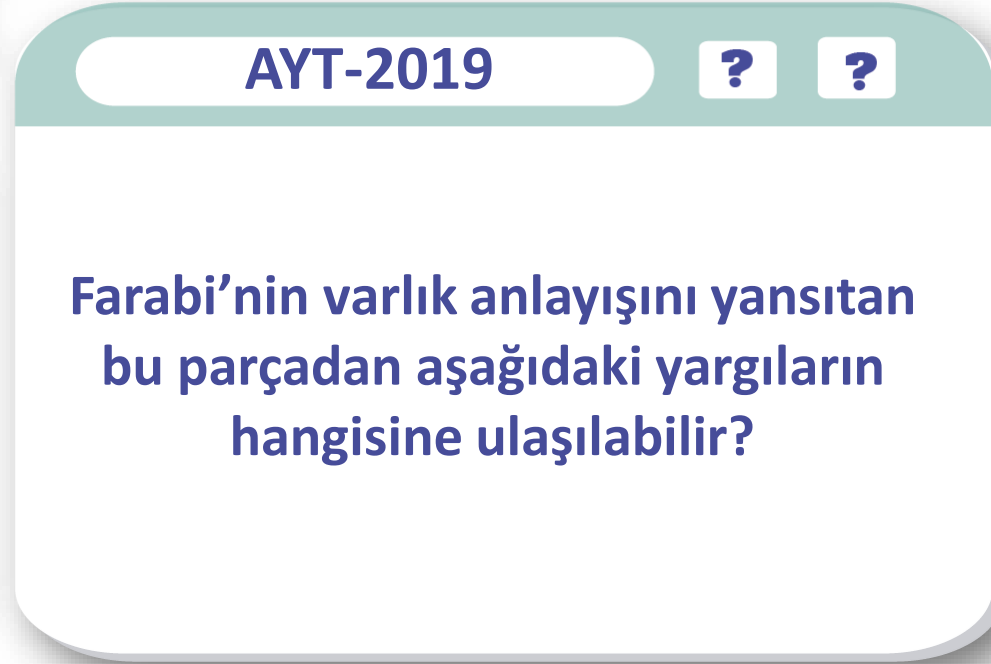
Madde bir hayaldir varolan her şey zihinseldir.

Temsilcileri: platon, Aristo, Farabi ve Hegel

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

MSÜ-2018

?

?

Bu parçadaki görüşler aşağıdaki varlık anlayışlarından hangisi ile ilişkilendirilebilir?

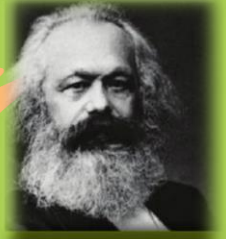
C) Platon'un idealizmi

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

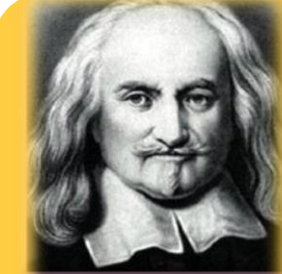
MATERYALİZM

Karl Marx

Varolan her şeyin temelinde madde vardır. Her şey maddeden türer.

Ruh ve akıl birer maddedir.

Thomas Hobbes

Madde mekanda yer işgal eden, elle tutulabilir, somut, fiziksel niceliksel olarak ölçülebilir. Deneysel olarak gözlemlenebilir.

LaMettrie

Temsilcileri:
Demokritos
Hobbes
le mattrie
Marx

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

MATERYALİZM

MEKANİK MATERYALİZM

Her şey maddenin zorunlu hareketleri sonucu ortaya çıkar.

Temsilcileri:
Demokritos, La Mettrie, T.hobbes

DİYALEKTİK MATERYALİZM

Her şey maddenin maddenin karşıt haline göre şekillenir. Her değişir.(tez-antitez-sentez)

Temsilcileri: Karl Marx

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

MSÜ-2021

?

?

Bu parçada dile getirilen varlık görüşü
aşağıdaki filozoflardan hangisine ait
olabilir?

- A) Descartes B) Spinoza C) Hobbes
D) Farabi E) Platon

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

ÇIKMIŞ SORULAR

TYT-2019

?

?

SORU

La Mettrie'nin bu görüşlerinden aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

PARÇA

Parçada-makine insan ile ruhunda madde olduğundan bahsedilmiş

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

Varlık = Madde ve düşünce

Madde ve ruh birbirinin zıttıdır.
Biri sonlu biri sonsuz, biri somut
diğeri soyuttur.

Temsilcisi Descartes

Ruhun temel niteliđi düşünme,
maddenin temel niteliđi ise ha-
reket etmedir.

Madde iki ayrı tözden oluşur.
Bunlardan biri madde diğeri ruh
bunlar birbirine indirgenemez.

Varlık birbirine indirgenemeyen
iki öğeden oluşur.
Madde ve düşünce

DÜALİZM

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

**ÇIKMIŞ
SORULAR**

MSÜ-2022

?

?

SORU

Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşamaz?

PARÇA

Parçada- Düalizm 'in görüşleri anlatılmış

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

TYT-2018

?

?

Bu parçadaki görüşler aşağıdaki
varlık anlayışlarından hangisiyle
açıklanır?

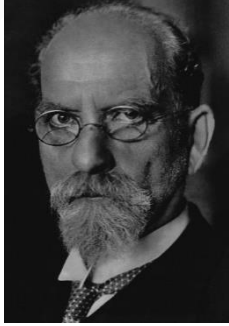
B) Descartes'in düalist anlayışı

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

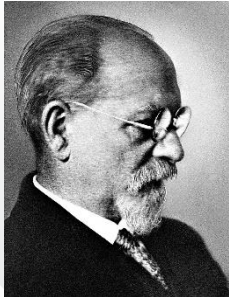

FENOMENOLOJİ

En önemli temsilcisi ve kurucusu Edmund Husserl'dir. Husserl'e göre varlık kendisini fenomenlerde gösterir.

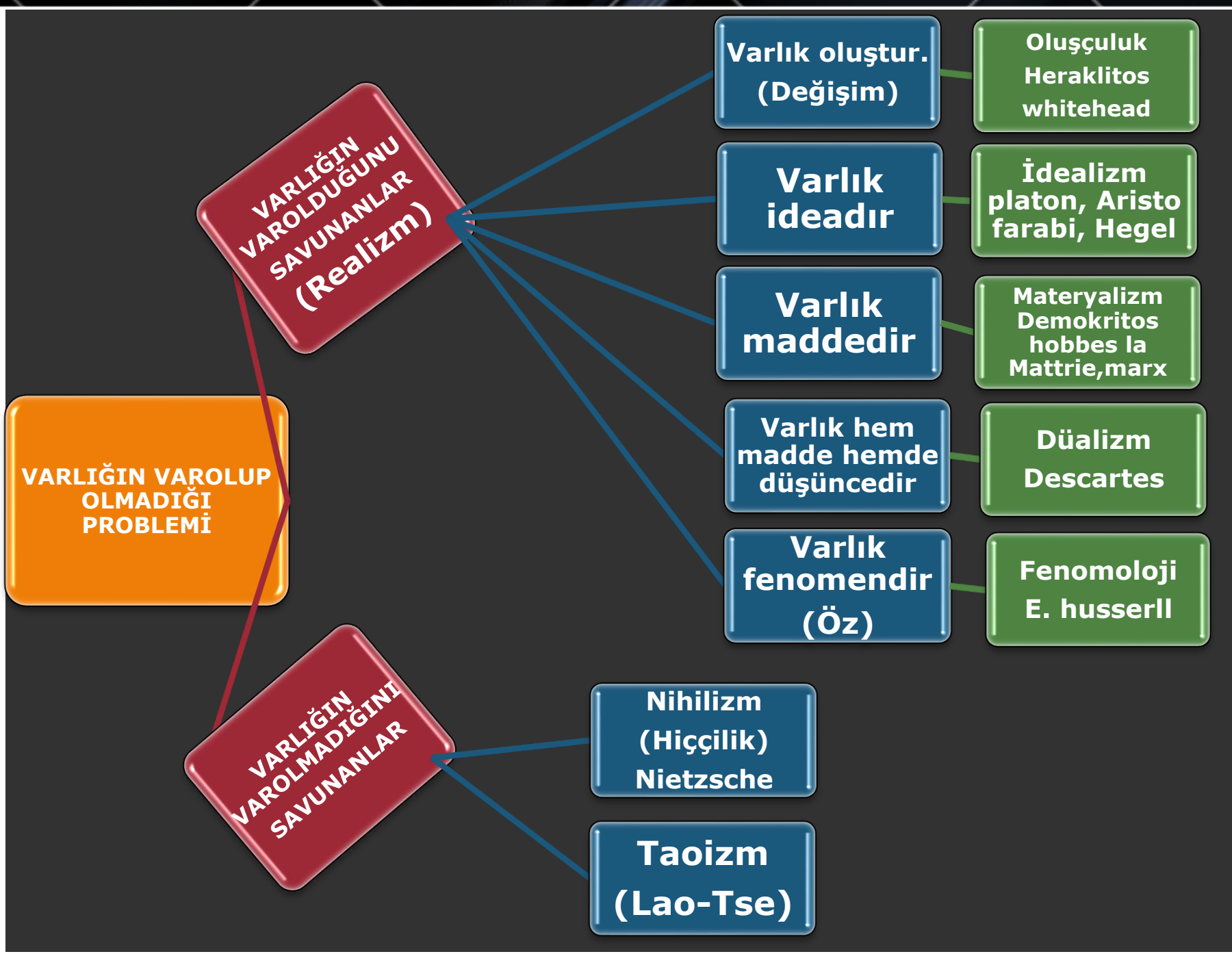
Bu yaklaşıma göre insan varlığa değerler yükleyerek yaklaştığından onun özüne hiç yaklaşamamaktadır. Varlığın özü değerlerden arındırılmış (ayraç içine alınmış) salt varlığın kendisidir. Buna Husserl "fenomen" adını vermiştir.

Kısacası "fenomen" insanın varlığa yüklediği tüm değerliklerin arındırılmasından sonra artakalan özüdür.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

ÇAĞDAŞ VARLIK GÖRÜŞLERİ

01: Yeni Ontoloji

Pragmatizm 02:

03: Egzistansiyalizm

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

Yeni ontoloji, varlığı bilginin öncesine koyan ve bilgi teorisinin öncel bir ontolojiye dayandırması gerektiğini öne süren bir anlayıştır

Yeni ontoloji, ontolojiyi deneysel temellere dayandırmaya ve bilimsel bilgilerle bağdaştırmaya çalışmıştır.

Metafiziksiz bir felsefenin düşünülmeceğini vurgulayan yeni ontoloji, varlığı anlamada bilimi de dışırada bırakmaz.

**Yeni ontoloji anlayışına göre varlık, en son şeydir. onun arkasında başka bir şey aramamak gerekir.
Temsilcisi: N.Hartmann**

Yeni Ontoloji evreni anlamak için varlığı katmanlara ayırır. ancak varlığı bütün olarak ele alır. varlığı ele alırken hem metafizğe hemde bilime yer verir.

YENİ ONTOLOJİ

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

Nicolai Hartmann'a göre Varlık Katmaları

C RUHSAL KATMAN

- *Bilinçli ve ruhsal yaşantıların olduğu katmandır.
- *Psikoloji bilimi inceler
- *Temel özelliği yaratıcılık

D TİNSEL KATMAN

- *İnsan ve değerlerinden oluşur.
- *Felsefe inceler.
- *Temel Özelliği özgürlük

A İNORGANİK KATMAN

- *Cansız varlıkların katmanıdır.
- *Fizik bilimi inceler.
- *Madde yer alır.
- *Temel özellikleri zaman ve mekandır.

B ORGANİK KATMAN

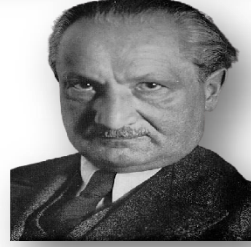
- *Canlı varlıkların katmanıdır.
- *Bitkiler, hayvanlar, insanlar
- *Biyoloji bilimi inceler.
- *Temel özelliği büyüme ve gelişmedir.

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

VAROLUŞÇULUK

Hayatın anlamının izini süren ve bireyin değerinin ne olduğunu anlamaya çalışan bir felsefi akımdır.

Temsilcileri

**Martin Heidegger
Karl Jaspers,
Jean-Paul Sartre
Gabriel Marcel
Kierkegaard**

Bireyin Öznelliğine Vurgu Yapar.
Bireyin deneyimine, korkularına, bunalmalarına ve bircikliğine vurgu yapar. insanın kendi değerlerini kendinin oluşturabileceğini; geleceğini yine kendisinin kurabileceğini savunan bir felsefe akımıdır.

Sartre. "İnsan özgürlüğe mahkûm edilmiştir" der. "" Özgür bireyler olarak varoluruz ve bu özgürlük bizi tüm hayatımız boyunca seçim yapmaya mahkûm eder.

Varoluşun özden önce geldiğini öne sürer

Varoluş

Öz

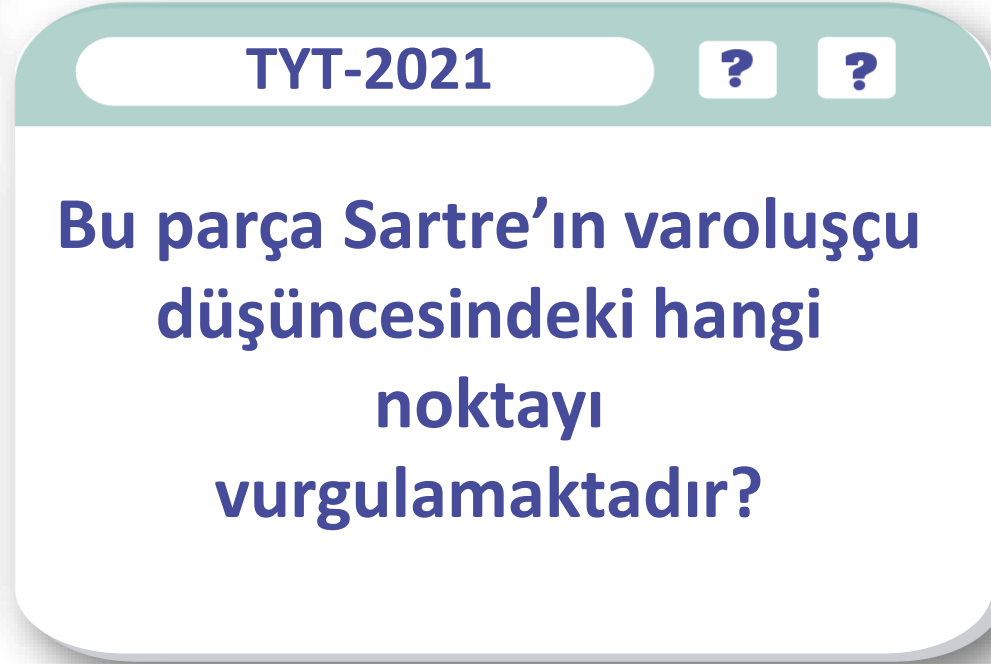
Öz

Varoluş

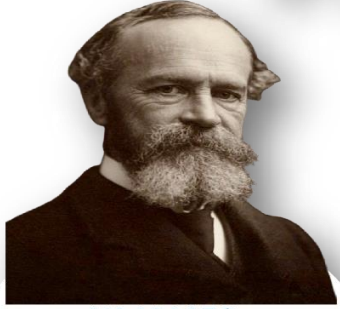
Varoluş, dünyada yer kaplamak değildir. Bitkilerde, hayvanlarda yer kaplarlar fakat onlar varolmanın ne anlama geldiğini düşünemezler. Varoluş varolduğunun bilincine varmaktır.

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

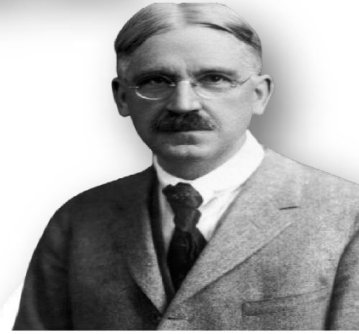

PRAGMATİZM

W.JAMES

Doğruluğu ve gerçekliği yalnızca eylemlerin sonuçları ile değerlendiren ve onlara yalnızca sağladığı "fayda" açısından bakan akıma felsefede, pragmatizm adı verilir

J.DEWEY

Bireye ve topluma fayda sağlayan; bir uygulama doğru, bir davranış iyi, bir nesne gerçek, bir bilgi hakikattir.

İnsan için önemli olan varlığını mutlu, huzurlu kılacak yararlı düşüncelerdir.

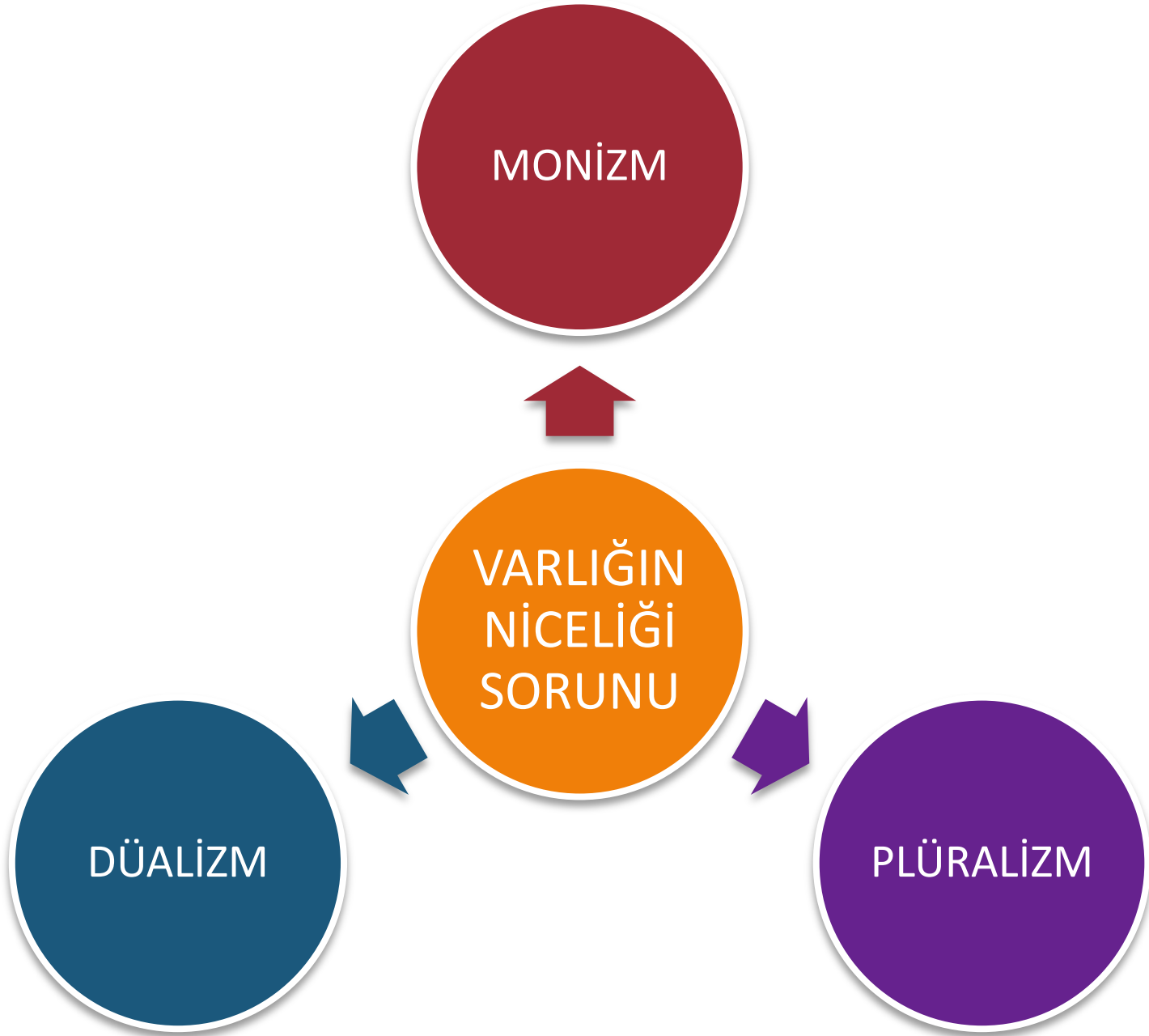
Varlığın "sabit ve belirlenmiş" bir doğası olmadığından, tüm spekülasyon tartışmalar anlamsızdır. Öyleyse söylenmesi gereken şudur:

- Tartışmayı bırak, işine bak!

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

Thales

MONİZM

Varlığın tek gerçeklikle, tek bir unsurla, tek bir ögeyle açıklanmasıdır. örneğin; evrenin ana maddesini Thales'in su olarak açıklamasıdır.

01

DÜALİZM

Varlığın birbirine indirgenemeyen iki unsurla açıklanmasıdır. örneğin; Descartes'in varlığı madde ve düşünce olarak açıklamasıdır.

Descartes

02

Empedokles

PLÜRALİZM

Varlığın ikiden çok unsurla açıklanmasıdır. Örneğin; Empedokles'in varlığı su, hava, ateş ve toprak olarak açıklamasıdır.

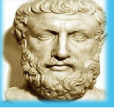
03

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

EVREN DURAĞAN MI DEĞİŞİM HALİNDE Mİ?

PARMENİDES

- ❖ Parmenides göre varlık; ezeli-ebedi, bölünemez, boşluk içermeyen ve hareketsiz olandır.
- ❖ Varlık aldatıcı olarak çokluk olarak görünse de asıl olarak varlık "Bir Olan"dır.
- ❖ Parmenides'e göre değişim ancak algıların yanıltıcı görünüşü olabilir.
- ❖ Gerçeklik, yani Varlık, mutlak anlamda Bir'dir, kalıcıdır, sürekli, yaratılmamıştır, yok edilemez; o ezeli ve ebedidir; onda hareket ve değişme yoktur.

HERAKLİTOS

- ❖ Heraklitos göre evrende kalıcılık ve durağanlık yoktur. Her şey değişmektedir ve bu değişim döngüseldir.
- ❖ Heraklitos göre her şey akar, hiçbir şey kalıcı değildir.
- ❖ Bu yüzden aynı ırmakta iki kez yıkanamayız.
- ❖ Varlık sürekli değişim halindedir. değişmeden duran bir şey yoktur.

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

EVREN RASLANTISAL MI YOKSA BELLİ BİR AMAÇLILIK VAR MI?

RASLANTISAL (Mekanik Evren Görüşü)

- Evren bir makine gibidir.
- Doğa kendi yasalarına göre işler.
- Dolayısıyla evren bilinçli ve amaçlı bir şekilde yaratılmamıştır.
- Evrende nedensellik vardır.
- Temsilcileri: Demokritos
- La Mettrie, T.Hobbes

Materyalizm

AMAÇLILIK (Teleolojik Evren Görüşü)

- Evrende doğa düzeninde akılcılık ve amacın olduğunu öne süren felsefi görüştür.
- Evren bilinçli bir tasarımın ürünüdür.
- Evrendeki düzeni sağlayan şey bir amaç yada tanrısal tasarımla mümkündür.
- Temsilcileri Platon
- Aristoteles
- Farabi

İdealizm

FELSEFE

TYT-AYT
KAMPI

MSÜ-2019

?

?

Bu parça varlık felsefesinin
aşağıdaki temel sorularından
hangisine yanıt aramaktadır?

A) Evrende bir amaçlılık var
mıdır?

FELSEFE

**TYT-AYT
KAMPI**

FELSEFE GRUBU

TYT-AYT
KONU ANLATIM VE
SORU ÇÖZÜMLERİ

FELSEFE

PSİKOLOJİ

SOSYOLOJİ

MANTIK

